

Prædiken Alle Helgen 3.11. 2024 kl.10.00.

Salmer: 754, 552, 538, præd. musik, 838, altergang 732

Evangelium: Mattæus 5,1-16

Alle Helgen, det er en stille højtid. Men den rummer dybe erkendelser og stærke følelser. Det er en højtid med længsel og savn; med store håb og med kærlige ønsker for hinanden.

Alle Helgen er en af ældste højtider, ja, den er ældre end fejring af jul.

Det er en dag, hvor vi samles og kan være fælles om det at miste; en dag, vi kan være fælles om, selv om der er meget, der er så privat og personligt, når vi mister et menneske, vi sådan holdt af.

Men ved Alle Helgen tager vi vores personlige sorg ind i et fælles rum, og opdager så, hvor meget vi har til fælles, når vi sørger.

Ved gudstjenesten husker vi hinanden på, at gud er med os i livet og i døden. Vi har en tillid til, at gud er med os i afskeden med livet og i afskeden med vores døde.

Vi skal ikke være bange. Men det er ikke det samme som ikke at sørge. Og vi kan godt være bange for sorgen, for hvad gør den ved os? Hvordan vil den forandre os? Vi ved, den forandrer os, og i retninger, vi ikke havde forventet; måske i retninger, som vi ikke kan lide; eller i retninger, som vi bagefter kan se, var en god retning, fordi det skabte en forandring, der gav os en anden slags fylde og rigdom.

Sorg forandrer os. Den kan i overgange gøre os så bløde, så tårerne vælder frem ved det mindste, eller

stemmen svigter, eller de almindelige ord mister deres betydning.

Men sorg kan også i overgange gøre det modsatte: gøre os hårde, få os til at stivne, sætte et usynligt panser foran brystkassen: ”kom mig ikke for nær”; eller den kan gøre os rigide, stædige, fastholdende et eller andet, for dog at holde fast i noget, når nu vi har mistet en, der var os så nær; vi kan endda blive hårde i kanten og skubbe mennesker fra os, -måske uden at være klar over det.

Og vi kan også, som et folk eller et land, der har haft en stor kollektiv sorg engang, blive så forhærdede, så vi bare vil have hævn. Når kollektiv sorg får magt, bliver den blodig, noget i den retning sagde filosofen Hannah Arendt. Og det nævner jeg i dag, fordi Alle Helgen ikke kun er den højtid, hvor vi har vores egne døde i tankerne og jer efterlevende, der sørger. Men den er også en markering af den død og sorg, som er i verden; det er en dag for den utrøstelige sorg det er, at vi som mennesker kan finde på at udrydde hinanden. Og gør det.

Alle Helgen, det er en stille højtid. Men den rummer dybe erkendelser og stærke følelser; det er en højtid med længsel og savn; med store håb og kærlige ønsker. Jeg vil nu læse et lille digt, - og lad bare jeres sind vandre imens.

”efteråret findes; eftersmagen og eftertanken findes; og enrummet findes; englene, enkerne og elsdyret findes; enkelthederne findes, erindringen, erindringens lys; og efterlyset findes, egetræet og elmetræet findes, og enebærbusken, ensheden, ensomheden findes, og

edderfuglen og edderkoppen findes, og eddiken findes,
og eftertiden, eftertiden

(Det er fra digtsamlingen Alfabert af Inger Christensen)
Eftertiden, ja eftertiden.

Bare ordet 'eftertiden' viser, at så må der være sket
noget, som gør, at der er et "før" og et "efter".

Og når Inger Christensen i samme strofe nævner efterår
og enker og erindring, ja, så tænkte jeg straks på denne
Alle Helgens dag.

Eftertiden er for mange tiden efter et dødsfald. Der var
en tid, så ændrede alt sig; måske først med sygdom, men
det var dødsfaldet, der ændrede alt.

Der var en tid, som man bare tog for givet, og hvor vi
tog hinanden for givet, men så blev tiden standset i sit
løb. For et menneske døde fra os.

Det selvfølgelige blev standset i sit forløb. Og vi blev
standset. Blev vækket, fik øjnene op.

Eftertiden, tiden efter et dødsfald, det er som om det
selvfølgelige og det sædvanlige mister betydning. For
noget helt andet fylder os, -uden at vi selv vælger det.
Sorgen tager sin egen vej.

Og mange af os oplever, at det er som om, der sker et
brud i tiden, når vi mister. Et brud med hvad vi ellers
syntes var væsentligt og vigtigt. Vi får øjnene op, og
mærker så alt for tydeligt, hvad der er vigtigst i vores
liv.

Og vi får øjnene op for hinanden, for den støtte og helt
nødvendige omsorg, som andre giver os. Som vi ikke

behøves bede om, for der står måske pludselig et
menneske ved døren med en buket eller en hilsen.

Vi kan hver især føle os SÅ alene, når vi mister, og så,
samtidig, så oplever vi, hvor mange der alligevel har øje
for os. Og det er sådan vi også får øjnene op for
hinanden.

Det kan godt være, at verden forsætter med at gå sin
gang, men for de nærmeste, de pårørende, der har mistet
et menneske, der bliver der et "før" og et "efter".

Der er en tid før, som var, og bagefter er man i
eftertiden.

Eftertiden.

I eftertiden kan vi være vendt bagud og vi kan være
vendt fremefter. Eller det er måske mere sandt, at vi i
eftertiden veksler mellem at være vendt bagud, og vendt
fremefter.

Vendt bagud, da er det mod det, der var; mod den, der
var; den, der var en del af vores liv. Tabet fylder, savnet
fylder; vi er som efterladte, der står på en perron, hvor
toget er kørt. Og der er tomhed.

Vendt fremefter, da er der et livsmod, som baner sig vej
og gør os tapre. Gør os til andet end efterladte, -gør os
til efterlevende. Der kommer et livsmod til os, som skal
leve videre. Vil leve videre. Leve uden, ja, men leve og
leve sammen med andre.

Vi bliver kastet ind i en forandring, når mennesker dør
fra os.

Og i enhver forandring er der både noget i os, som
egentlig gerne vil tilbage til det, der var, og andet som

gør, at vi vil videre. For vi skal. Noget er sket, noget er forandret. Vi begynder en eftertid.

Og det er med alle den slags erkendelser og følelser, at vi i dag hører om velsignelse.

Velsignelse det er dér, hvor gud giver sig til kende. Og ikke lader os alene med egen kval.

Vi plejer måske at mene, at velsignelse det er, at det går os godt og vores børn og familie godt; at landet trives, det gror på markerne og der er fisk i vandet.

Og det kan også være sandt.

Men så er det, at vi også får det modsatte at vide.

At når vi virkelig ikke synes, at det er særligt nemt, så er det lige netop dér, at gud velsigner os; at gud giver sig til kende. For enhver. For ethvert menneske i verden.

Det er, når vi er i kvide og kval, at gud tager bolig iblandt os. Og i os.

Når vi er i sorg, over egen skæbne eller i sorg over andres skæbne, da velsignes vi; da er gud hos os, som trøst, som barmhjertighed, som mod, som styrke.

”Velsignede er de fattige i ånden; de, som sørger; de sagtmødige; de som hungrer efter retfærdighed; de barmhjertige; de rene af hjertet; de som skaber fred; de som forfølges på grund af retfærdighed; de, der forhånes fordi de har tillid til Jesu ord.”

Lige dér, hvor det er svært for mennesker og vi føler os magtesløse, da velsignes vi.

Dér hvor det er svært, fordi vi har kærlighed til andre, da vandrer gud med. For det er det forunderlige ved dem, der i dag nævnes som salige og velsignede: at det

er mennesker, der har øje for andre; mennesker, der vil noget godt for andre; som ikke kun har sig selv som centrum.

Men som håber, længes og arbejder for fred, for barmhjertighed og retfærd.

Måske magtesløse, temmelig tit. Modet kan måske glippe, ja, håbet kan falme. Og ligegyldighed kan indfinde sig.

Og derfor velsignes vi.

Lige dér hvor vi trænger mest til det, fordi vi kan fristes til at lade stå til, da får vi et skulderklap: I er jordens salt og verdens lys.

Det er også et blidt puf i ryggen: ”kom nu, I kan godt; husk de andre”.

”Husk den kærlighed gud skabte verden med.”

Alle Helgen, en dag, hvor vi bruger ord for sorg, for livsmod, for mismod, for håb og tillid.

En dag, hvor det er nødvendigt at mærke sig velsignet.

”efteråret findes; eftersmagen og eftertanken findes; og enrummet findes; englene, enkerne og elsdyret findes; enkelthederne findes, erindringen, erindringens lys; og efterlyset findes, egetræet og elmetræet findes, og enebærbusken, ensheden, ensomheden findes, og edderfuglen og edderkoppen findes, og eddiken findes, og eftertiden, eftertiden”

Amen.